

الله الرحمن الرحيم

نقش آفرینی زنان در عرصه‌های اجتماعی از مسائلی است که در سالیان اخیر مورد توجه جریان‌های سیاسی و فرهنگی مختلفی قرار گرفته است. سابقه این مسأله به نهضت مشروطه بازمی‌گردد. مرتضی شیرودی در مقاله علمی پژوهشی «نقش اجتماعی و سیاسی زنان در جامعه معاصر ایرانی» منتشره در فصل‌نامه «پژوهش زنان» با نقد مدعیات غرب‌گرایان، موارد متعددی از نقش آفرینی توده‌های بانوان مسلمان را ذکر می‌کند. برای مثال در جریان نهضت تنباکو جمعی از زنان تهران، تبریز و شیراز نسبت به بی‌توجهی دربار به فتوای علما معترض شدند. در آستانه انقلاب مشروطه نیز بخش مهمی از فعالان این عرصه را زنان مسلمانی تشکیل می‌دادند که در پیروی از علمای اسلامی در صدد دستیابی به عدالت‌خانه و کاستن از جور و ستم حاکمان قاجاری بودند. در جریان استبداد صغیر و محاصره ستارخان و نیروهایش توسط قوای دولتی نیز زنان به کمک آنان شتافتند. با این حال نکات مهم در این حضور اجتماعی، حفظ حجاب شرعی و هم‌چنین عدم دوری از محیط تربیتی خانه و فرزندان بوده است. عمده این حضور در مواردی بوده که نیاز ضروری به وجود زنان می‌بود و مردان در این زمینه نمی‌توانستند کاری از پیش ببرند. با توجه به آن‌که عمده جمعیت کشور را روستائینان تشکیل می‌دادند که از تحولات سیاسی و اجتماعی به دور بودند، همین مقدار نقش آفرینی زنان شهرنشین قابل توجه است.

با تشکیل دولت پهلوی اول و عزم آن بر تجدیدنظرطلبی در مبانی سنتی فرهنگ ایران و تقلید از الگوهای استعماری، سیاست‌هایی مبتنی بر افزایش حضور اجتماعی متجددانه زنان پیگیری شد که مهم‌ترین آن کشف حجاب بود. اما این دستورات با مقابله جمعی از زنان در مشهد مواجه شد که به پیروی از عالمان دین در مسجد گوهرشاد تجمع کرده و حکومت پهلوی آنان را به شدت سرکوب نمود. در حکومت محمدرضا شاه نیز این سیاست نه به روش سخت‌افزاری پدرش بلکه با شیوه‌های نرم‌افزاری و تبلیغاتی تداوم یافت. بنابراین حضور اجتماعی زنان در عرصه‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی با سیاست‌های حکام پهلوی دچار انحراف مهمی نسبت به پیش از آن گردید. رویکرد سکولاریسم دولت پهلوی مبنی بر ایجاد دوقطبی‌های کاذب کهنه و متجدد بود. بدین معنا که اگر زنان نمی‌خواهند خانه‌نشین و منزوی باشند، راهی جز کنار گذاشتن شعائر مذهبی و آداب و رسوم سنتی پیش‌پا نشان نیست. از سوی دیگر به پشتوانه درآمدهای نفتی با استخدام گسترده زنان در مسئولیت‌های دولتی، در صدد گسترش فرهنگ سنت‌زدایی و غربی‌گرایی در میان زنان ایرانی بودند.

اما آغاز نهضت امام خمینی در سال ۱۳۴۲، طلیعه حضور متفاوت زنان در عرصه اجتماعی بود. به شکلی که ضمن حفظ تقیدات دینی، هم‌پای مردان در پیشبرد جنبش اسلامی به ایفای نقش پرداختند. الهه و کیلی عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س) توضیح می‌دهد: «در دیدگاه قدیمی زن خانه‌نشین بود. سپس دیدگاه به اصطلاح مدرن مبنی بر عقاید فمینیستی مطرح شده که ظاهر پررنگ و لعابی دارد، اما از درون پوسیده است. معتقدان این نظریه می‌خواهند زن را از

همسر و فرزندانش جدا کرده و صرفاً در فعالیتهای برابر با مردان غرق کنند. دیدگاه سوم که از منظر امام راحل (ره) مطرح شد این است که زن و مرد در محیط خانواده آنچنان مشارکتی داشته باشند که بتوانند حضور موفق خود را در عرصه‌های مختلف پشتیبانی کنند. این گونه است که پشت هر مرد موفق یک زن موفق وجود دارد».

بنابراین الگوی حرکت صحیح زنان در عرصه‌های اجتماعی با حفظ پابندی به تقیدات شرعی و همچنین پایداری بر وظایف ذاتی‌اش در خانواده؛ تبیین می‌شود. با توجه به جمعیت گسترده زنان در کشور ایران و افزایش حضور اجتماعی و سیاسی آنها در زمینه‌های مختلف؛ زنان فعال جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی نقشی اساسی در ترویج الگوهای مطلوب فرهنگ دینی و سبک زندگی اسلامی و ایرانی دارند. در شرایطی که تهاجم فرهنگی، نحوه بروز و ظهور اجتماعی و رفتار فردی و خانوادگی زنان را هدف قرار داده است، لازم است زنان خود پیش‌تاز مقابله با این روند باشند. نقش‌آفرینی ممتاز زنان در این زمینه اثرگذارتر است. زیرا بعضاً ممکن است توصیه‌های مبلغان و فعالان فرهنگی مرد آماج این تهمت قرار بگیرد که حضور اجتماعی مطلوب نگاه غرب‌گرایانه را مانع سهم خویش می‌بینند و قصد محدود نمودن زنان برای کسب قدرت و ثروت بیشتری از منابع اجتماعی دارند. ولی فعالیت روشنگر و آگاهی‌بخش زنان را نمی‌توان به چنین حیل‌هایی از میدان خارج نمود.

در این گزارش سعی می‌کنیم مطابق با آموزه‌های انقلابی و اسلامی، کمیت و کیفیت حضور زنان فعال جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در عرصه‌های فرهنگی را مورد ارزیابی قرار دهیم. ابتدا برخی مبانی و اصول مد نظر در حضور اجتماعی زنان از لسان حضرت امام (ره) و رهبر معظم انقلاب را بیان می‌کنیم. آن‌گاه برخی ظرفیت‌های برگرفته از آمارهای «سامانه شهید باقری» استخراج می‌نماییم. سپس با قیاسی نسبت به این ظرفیت‌ها و برخی آسیب‌های اجتماعی زنان، خلأ موجود را مورد بررسی قرار می‌دهیم و سعی می‌کنیم راهکارهایی مناسب بهبود کیفی فعالیت‌های زنان انقلابی و مذهبی بیان داریم. امید است با شناخت ظرفیت‌ها، خلأها و آسیب‌های احتمالی در وضعیت موجود، بتوان راهکارهای اثرگذار و عملیاتی در راستای بهبود حضور فرهنگی بانوان مذهبی و حرکت به سوی ایده‌آل‌های ترسیم‌شده توسط رهبر انقلاب را به دست آوریم.

زن در آئینه کلام امامین انقلاب اسلامی

خانم نرگس نیک‌خواه‌قمصری در مقاله علمی پژوهشی «زنان فراتر از نقش‌های سنتی، بررسی جایگاه زن در کلام امام خمینی» منتشره در فصل‌نامه «زن در فرهنگ و هنر»، اقدامات عصر پهلوی درباره زنان را با دو هدف «تشویق به حضور زنان بی‌حجاب در اجتماع در عین حفظ وضعیت مردسالاری در خانواده و جامعه» می‌داند. او تأکید می‌کند که عالمان و مجتهدان نواندیش اسلامی ضمن تفسیر آیات قرآنی و روایات اهل بیت به مثابه منبع اصلی بازگشت به هویت اسلامی، اقتضائات زمانه و جوامع را در نظر گرفته و با رویکردی اجتهادی درصدد پاسخ‌گویی به مسائل جدید و مورد نیاز زنان برآمدند. امام با توجه به سیاست‌های اعمال‌شده در رژیم پهلوی نسبت به حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی در آن دوران ابراز نگرانی نمود ولی با پیروزی انقلاب اسلامی و در سایه تثبیت نظام جمهوری اسلامی، حضور زنان در جامعه را هم‌پای مردان و در عین حفظ تقیدات شرعی و حجاب و پوشش مناسب را مورد تأیید قرار دادند: «در نظام اسلامی زن همان حقوقی را دارد که مرد دارد. حق تحصیل، حق کار، حق مالکیت، حق رأی دادن، حق رأی گرفتن... البته شغل برای زن، شغل صحیح برای زن مانعی ندارد ولی نه آنطور که رژیم پهلوی می‌خواستند». با این حال عمده تأکید امام بر حفظ عفت اجتماعی زنان و هم‌چنین عدم غفلت از وظایف اصلی یعنی تربیت خانواده و تمشیت خانه بوده و به همین دلیل خطاب به زنان می‌فرماید: «شما شیرمردان و شیرزنان را تربیت می‌کنید. دامن شما، دامن عصمت، عفت و عظمت است». نقش انسان‌سازی و تربیت اسلامی فرزندان که به حفظ بنیان‌های خانواده منجر می‌شود، ارزشی والا در کلام امام دارد: «نقش زن در جامعه بالاتر از نقش مرد است. برای اینکه بانوان علاوه بر خود که یک قشر فعال در همه ابعاد هستند، قشرهای فعال را در دامن خود تربیت می‌کنند. زن انسان‌ساز است. زن مربی انسان است». بدین ترتیب امام خمینی (ره) در عین تأیید آزادی اجتماعی زن در تحصیل و اشتغال که مقید به حفظ شئون اسلامی باشد، نقش بی‌مثال زن در خانواده را مورد تأکید قرار می‌دهند.

رهبری نیز از مقام انسان‌ساز زن تجلیل می‌کند: «مسأله مادری، مسأله همسری، مسأله خانه و خانواده، مسائل بسیار اساسی و حیاتی است... یعنی شما اگر بزرگترین متخصص پزشکی یا هر رشته‌ی دیگری بشوید، چنانچه زن خانه نباشید، این برای شما یک نقص است». به همین دلیل در عین این که ایفای نقش‌های اجتماعی زن را منطبق با مبانی اسلامی قلمداد می‌کنند، می‌فرمایند: «زن در محیط اسلامی رشد علمی می‌کند، رشد شخصیتی می‌کند، رشد اخلاقی می‌کند، رشد سیاسی می‌کند، در اساسی‌ترین مسائل اجتماعی در صفوف مقدم قرار می‌گیرد، در عین حال زن باقی می‌ماند. این افتخاری نیست برای زن که او را از محیط زنانه، از خصوصیات زنانه، از اخلاق زنانه دور کنیم. خانه‌داری را، فرزندی را، شوهرداری را ننگ او به حساب بیاوریم. فرهنگ غربی خانواده را متلاشی کرد». بنابراین هم امام و هم رهبری بزرگوار بر اولویت بالاتر نقش زنان در خانواده تأکید مبرم دارند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با روشنگری در باب تفاوت بارز نقش زن در مکاتب شرقی (انزواگرایی) و غربی (شی‌شدگی) در پیامی به کنگره «هفت‌هزار زن شهید کشور» فرمودند: «زن در تعریف غالباً شرقی، همچون عنصری در حاشیه و بی‌نقش در تاریخ‌سازی، و در تعریف غالباً غربی، به مثابه موجودی که جنسیت او بر انسانیتش می‌چربد و ابزاری جنسی برای مردان و در خدمت سرمایه‌داری جدید است، معرفی می‌شد. شیر زنان انقلاب و دفاع مقدس نشان دادند که الگوی سوم، زن نه شرقی، نه غربی است. زن مسلمان ایرانی، تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان گشود و ثابت کرد که می‌توان زن بود، عفیف بود، محجبه و شریف بود و در عین حال، در متن و مرکز بود. می‌توان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه سیاسی و اجتماعی نیز سنگر‌سازی‌های جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد». نگاه متوازن رهبری فرزانه انقلاب به حفظ تعادل در نقش‌های فردی و خانوادگی در عین تأثیرگذاری اجتماعی بدین نحو در کلام ایشان تبیین شده است: «بعضی می‌گویند چون فعالیت اجتماعی اجازه نمی‌دهد به خانه و شوهر و فرزند برسیم، پس فعالیت اجتماعی نباید بکنیم. بعضی می‌گویند چون خانه و شوهر و فرزند، اجازه نمی‌دهد فعالیت اجتماعی بکنیم، پس شوهر و فرزند را باید رها کنیم. هر دو غلط است». بنابراین در کلام امام و رهبری حضور مؤمنانه زن مسلمان در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی نه تنها منافاتی با کرامت او ندارد بلکه می‌تواند تعالی‌بخش اقشار اجتماعی مرتبط با زنان اعم از کودکان و دختران باشد.

ظرفیت‌های بانوان انقلابی

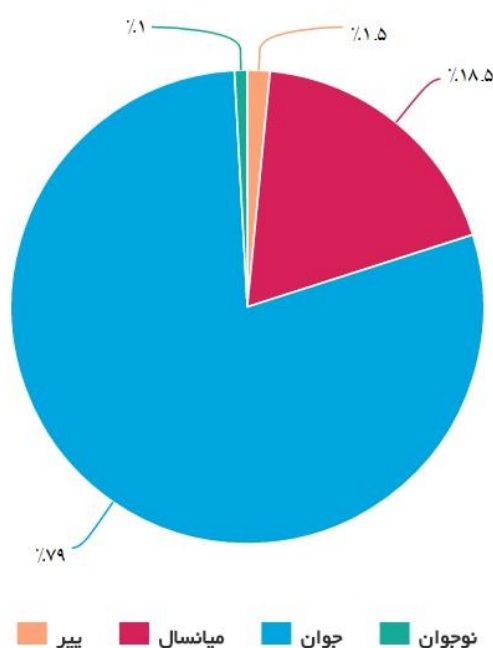
مطابق با آمار «سامانه شهید باقری» ۱۸۹۷۵ فعال زن در جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی ایران شناسایی شده‌اند. پراکندگی استانی این فعالان به شکل زیر است.

گلستان	آذربایجان شرقی	مازندران	اصفهان	زنجان	تهران	خوزستان	فارس	مرکزی	همدان
۲۸۲۸	۱۸۲۸	۱۷۳۴	۱۱۴۰	۱۰۹۶	۱۰۵۲	۱۰۲۶	۷۷۲	۷۵۵	۶۵۱
کرمان	لرستان	هرمزگان	خراسان جنوبی	یزد	قم	سمنان	ایلام	البرز	خراسان رضوی
۶۴۰	۴۷۷	۴۱۴	۴۰۳	۳۴۵	۳۲۳	۳۱۵	۳۱۳	۳۰۴	۲۸۷
چهارمحال و بختیاری	گیلان	سیستان و بلوچستان	آذربایجان غربی	بوشهر	کرمانشاه	اردبیل	خراسان شمالی	کهگیلویه و بویراحمد	کردستان
۲۷۴	۲۶۳	۲۵۹	۲۵۸	۲۴۴	۱۹۹	۱۶۷	۱۵۱	۱۵۰	۱۱۳
									۷۳

تعداد بالای فعالان زن در استان‌های گلستان، آذربایجان شرقی و مازندران به علت تکمیل شناسایی این فعالان در این استان‌ها می‌باشد.

نکته قابل ذکر و مثبت این آمار آن است که عمده این فعالان را زنان جوان در بازه سنی ۱۸ تا ۴۰ سال تشکیل می دهند.

هم چنین از میان بیش از ۶۰۰۰ فعال زن که میزان تحصیلات آنها مشخص می باشد، عمده فعالان دارای تحصیلات دانشگاهی و حتی حوزوی هستند. این نکته ای است که نشان گر رشد رغبت به دانش و کسب آگاهی های تکنیکی و آکادمیک در میان فعالان زن حزب الهی دارد که این علم را پشتوانه فعالیت های اجتماعی خویش قرار دهند. با توجه به جوان بودن عمده بانوان فعال، رشد تحصیلات دانشگاهی در این قشر امری طبیعی است.

بانوانی که تحصیلات مقدماتی (دیپلم و زیر دیپلم) دارند: ۱۸,۲٪

بانوانی که تحصیلات حوزوی دارند: ۷,۸٪

بانوانی که تحصیلات دانشگاهی (لیسانس، فوق لیسانس، دکترا) دارند: ۷۱,۷٪

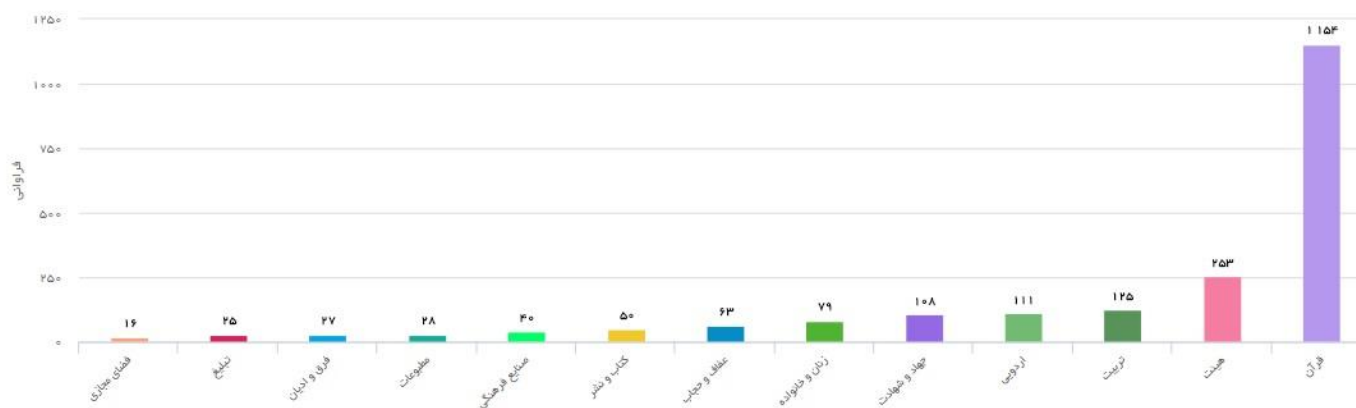
بانوانی که هم تحصیلات حوزوی و هم تحصیلات دانشگاهی دارند: ۲,۳٪

البته افزایش میزان تحصیلات در میان دختران از مواردی است که برگرفته از وضعیت کلی دختران در جامعه ایران است. به گونه ای که حدود ۶۰٪ شرکت کنندگان کنکور سراسری و حدود ۵۰٪ شرکت کنندگان کنکور دانشگاه آزاد را دختران تشکیل می دهند. هم چنین عمده این دختران به شرکت در رشته های علوم انسانی گرایش دارند. برای مثال، ۵۷٪ دانشجویان ورودی گروه علوم انسانی در سال تحصیلی ۸۷-۸۸ را دختران تشکیل داده اند. هم چنین ۶۲٪ شرکت کنندگان کنکور علوم انسانی سال ۹۳ نیز دختر بوده اند.

غفلت از آسیب‌های اجتماعی

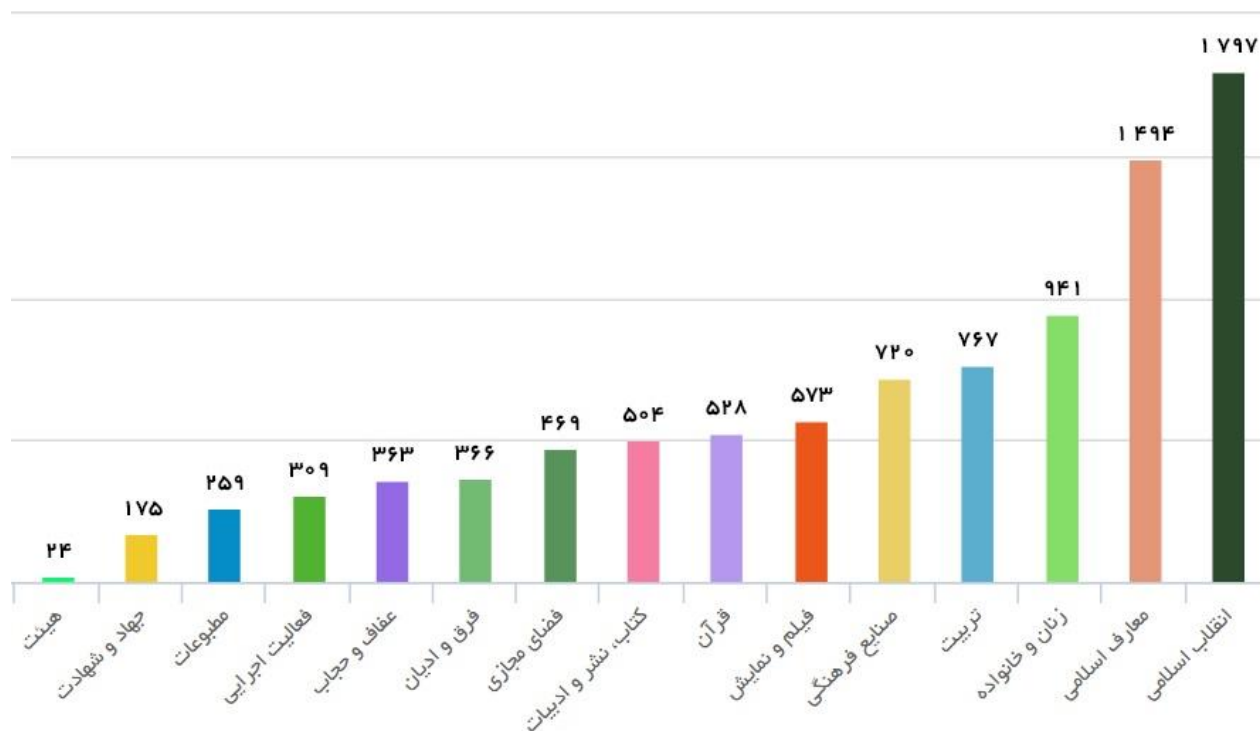
توجه به افزایش آمار دختران تحصیل کرده زمانی اهمیت می‌یابد که بدانیم بخشی از آسیب‌های اجتماعی از افزایش آمار زنان تحصیل کرده ناشی می‌شود. منوچهر رشادی در مقاله علمی پژوهشی «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش قبولی دختران در دانشگاه» بیان می‌دارد که «با افزایش تحصیلات زنان، سن ازدواج آنها به تأخیر می‌افتد و رابطه معکوس بین سطح تحصیلات و نرخ باروری وجود دارد». مطابق اطلاعات آماری مرکز آمار ایران در سال تحصیلی ۷۱-۷۰ تنها ۲۹٪ پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی را دختران تشکیل می‌داده‌اند. حال آن که این رقم در سال ۸۱-۸۰ به ۵۱٪ و در سال ۸۱-۸۲ به ۵۳٪ می‌رسد و در سال ۸۶-۸۷ به ۶۳٪ و در سال ۸۷-۸۸ به ۶۴٪ رسید. هم‌چنین بررسی آمارهای مرکز آمار ایران حاکی از این است که میزان دختران هرگز ازدواج نکرده دارای تحصیلات متوسطه از ۲۶٪ در سال ۷۵ به ۴۲٪ در سال ۸۵ رسیده است. میزان عمومی ازدواج در کشور نیز طبق آمار ثبت احوال از ۸۶ تا ۹۴ به میزان ۳٪ کاهش یافته است. در همین مدت طلاق به میزان ۶٪ رشد داشته است.

از سوی دیگر مطابق آمار سازمان ثبت احوال کشور، آمار طلاق در یک دهه گذشته، ۱,۷ برابر شده و با نرخ ۵٪ در حال افزایش است. هم‌چنین مطابق پژوهش صورت گرفته توسط کارگروه آسیب‌های اجتماعی دانشگاه شهید بهشتی، ۸۰٪ طلاق‌ها به درخواست زنان رخ داده است. این در حالی است که متأسفانه ۷۱٪ مجموعه‌های فرهنگی به مدیریت زنان در زمینه قرآنی و هیئت؛ تنها ۴٪ در موضوع خانواده و فقط ۴٪ در موضوع حجاب فعالیت دارند. عمده مجموعه‌های فرهنگی با مدیریت بانوان در حوزه‌هایی فعالیت دارند که به حسب ظاهر ارتباط مستقیمی با آسیب‌های اجتماعی مرتبط با زنان به خصوص طلاق و عفاف و حجاب ندارند. فعالیت عمده این تشکلهای (حدود ۵۵٪) در زمینه موضوعات مختلف قرآنی (حفظ، قرائت، تفسیر و ترجمه) سبب شده تنها به مسائل معنوی گرایش داشته باشند. البته این توجه و دغدغه ویژه نسبت به روحيات و مسائل روانی و درونی، بسیار قابل تحسین است ولی از آن جهت که موجب غفلت از معضلات اجتماعی و محسوس زنان می‌شود، نه فقط فرصت نیست بلکه یک خلأ محسوب می‌گردد.

این نکته از آن رو اهمیت فزاینده‌ای می‌یابد که مطابق آمار «سامانه شهید باقری» بیشترین علاقه‌مندی‌های فعالان فرهنگی زن در مسائل مرتبط با انقلاب اسلامی و معارف اسلامی بوده و پس از آن حوزه‌های خانواده و تربیت در مراتب بعدی قرار دارند. نگاهی به ترتیب اولویت‌های زنان فعال جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی، نشان‌گر آن است که بخش اعظمی از آنها نیازهای جامعه و ضرورت‌های اصلی را به خوبی تشخیص داده‌اند. در شرایطی که جنگ نرم دشمن؛ آرمان‌ها و اهداف انقلاب اسلامی را نشانه گرفته؛ توجه ویژه به موضوعات حوزه انقلاب اسلامی مانند اقتصاد مقاومتی، بیداری اسلامی، ولایت فقیه، استکبارستیزی و مواردی از این دست، از هشیاری خواهران جوان و دغدغه‌مند حکایت دارد. هم‌چنین علاقه‌مندی به گستره معارف اسلامی که گنجینه‌ای غنی برای تربیت و آموزش نوجوانان و جوانان است، کاملاً طبیعی است و نکته آن‌که علاقه‌مندی به حوزه زنان و خانواده و مسأله تربیت نیز پس از این دو مورد در صدر این لیست قرار دارد. این میزان از علاقه و توجه به مسائل مرتبط با زنان از ظرفیت‌های مناسب این قشر است که لزوم برنامه‌ریزی بیشتری برای آن حس می‌شود.

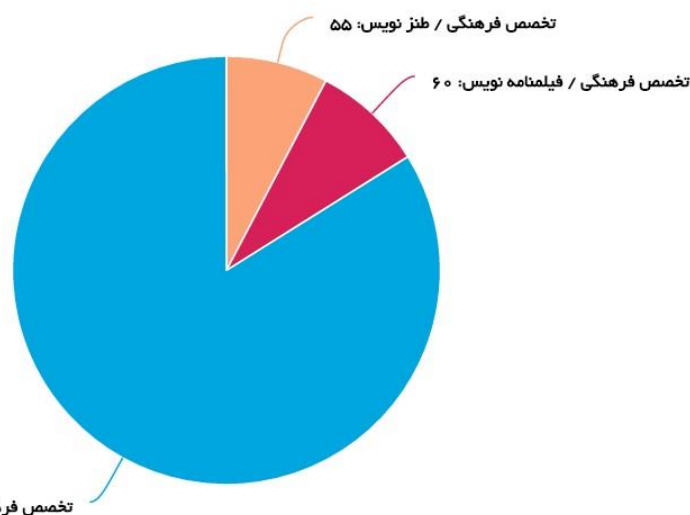
هم‌چنین علاقه‌مندی به مهارت‌های صنایع فرهنگی از ظرفیت دیگری در این قشر حکایت دارد که بایسته توجه ویژه از سوی مسئولان و دست‌اندرکاران جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی است. زیرا تقویت مهارت‌های هنری زنان علاوه بر اینکه مانعی در راستای گرایش یافتن به مسائل حاشیه‌ای و انحرافی است و به لحاظ سلبی، یاری‌گر فعالیت‌های فرهنگی است؛ از نظر ایجابی نیز به رشد آنها، ایجاد اشتغال‌های مفید و ترویج الگویی مناسب از زنان فعال مذهبی کمک می‌نماید.

اشاره به زمینه فعالیت تعدادی از مجموعه‌های برتر به مدیریت زنان نیز می‌تواند راهنمای ما قرار گیرد.

شهر	نام موسسه	زمینه فعالیت	مدیر
مشهد	خانه حجاب صدف	عفاف و حجاب	خانم آزاده کمیلی
ارومیه	موسسه علوم قرآنی یاسین ارومیه	فعالیت‌های قرآنی	خانم معصومه وجدانی
مشهد	موسسه فرهنگی قرآن و عترت بشارت وحی	فعالیت‌های قرآنی	خانم فهیمه سادات موسوی‌نیا
مشهد	جبهه جهادگران مجازی	شبکه سازی و توانمندسازی فعالان شبکه‌های اجتماعی	خانم منصوره مرگان ازغدی
تهران	کانون فرهنگی راه روشن	خانواده و ازدواج، فعالیت قرآنی	خانم موسوی
تهران	موسسه ترنم اندیشه	زنان و خانواده	خانم فاطمه قاسم‌پور
قم	موسسه فرهنگی تربیتی صالحات	تبلیغی و تربیتی و ترویج کتاب‌خوانی	خانم نرگس شکوریان‌فرد
اصفهان	گروه فرهنگی فانوس	فعالیت تربیت‌محور ویژه دختران	خانم منصوره طالبیان
بوشهر	مؤسسه پیوند سبز	خانواده و ازدواج	خانم زهرا کشاورز نیا

فعالیت این مجموعه‌ها به عنوان نمونه‌ای از مجموعه‌های کارآمد و موفق، در زمینه‌های تربیت خانواده، ازدواج و قرآن نیز مؤید مفروضات فوق است و نشان می‌دهد که اولویت اصلی خواهران موفق در عرصه فرهنگی، مسائل اجتماعی و تربیتی است و سعی دارند با اصلاح رویه‌های نامناسب موجود در خانواده‌ها و در بین گروه‌های اجتماعی دختران و زنان جوان، به ترویج سبک زندگی اسلامی و ایرانی و مقابله با ناهنجاری‌های موجود بپردازند. علاوه بر توانمندی‌های مجموعه‌ها و تشکلهای فرهنگی موجود، یکی دیگر از ابزارهای مؤثر در تعمیق الگوهای مناسب زنان مسلمان ایرانی، ادبیات داستانی است. به خصوص که مقوله کتاب و ادبیات نیز تقریباً هم‌سطح دیگر دغدغه‌ها و اولویت‌های عمده فعالان فرهنگی زن می‌باشد و نمایان‌گر علاقه و استعداد این قشر در زمینه‌ای است که می‌تواند بر اثرگذاری کیفی فعالیت‌های تبلیغی بیفزاید. تصویر زیر، نمایی از تعداد فعالان زن متخصص در این زمینه‌هاست.

این نکته‌ای است که در دیدار امام خامنه‌ای با مسئولان قرب بقیه‌الله‌الاعظم (عج) نیز مورد توجه ایشان بوده است: «بعضی از همین کتاب‌هایی که شما اشاره کردید و پُرفروشند، نویسنده‌اش همین دخترهای جوانند. این‌ها تنظیم کردند و نوشتند». مراجع مربوطه با تمرکز بر تقویت و رشد این استعدادها می‌توانند موفقیت‌هایی هم‌چون کتاب «دا» و «دختر شینا» را تکرار کنند. این مسأله علاوه بر آموزش و حمایت از نویسندگان زن انقلابی، نیازمند پشتیبانی رسانه‌ای و تبلیغاتی مناسب برای ترویج این آثار در میان مخاطبان است.

این آثار می‌بایست به گونه‌ای هدف‌مند نگارش و منتشر شوند که بتواند وجوه بارز یک قهرمان اصیل زن مسلمان را در ویژگی‌های زنانه و هویت مربی‌گونه‌اش ترسیم نماید. تصویرسازی از خصایل الگوهای اسلامی مانند حضرت خدیجه کبری (س) به عنوان زنی که در عین همسری رسول خدا (ص) و مادری حضرت زهرا (س)، پشتوانه اقتصادی مسلمین بود و ترسیم چهره حضرت صدیقه طاهره (س) به مثابه الگویی از مادری کامل و همسری شایسته که یک فعال سیاسی به تمام معنا و حامی ولایت بوده، یا حضرت زینب کبری (س) که علاوه بر وظیفه تربیت فرزندان که به درجه شهادت نائل شدند، وظایف اجتماعی و سیاسی خود در جریان حماسه عاشورا را نیز به انجام رساند؛ از جمله اهدافی است که باید مد نظر باشند. علاوه بر این الگوهای کامل، وظیفه شناسایی و معرفی الگوهای جدیدتر و نزدیک‌تر به جامعه امروز نیز اهمیت زیادی دارد. بهره‌مندی مناسب از این ظرفیت‌ها از یک سو سبب‌ساز رشد و تعالی فعالان زن جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی خواهد شد و از سوی دیگر، موجب ترویج و تبلیغ الگویی مناسب از حضور مؤنانه و عفیف زن مسلمان در عرصه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی است.

همان گونه که رهبری معظم انقلاب می‌فرمایند: «زن با نقاط قوت زنانه خود که خدای متعال در وجود او به ودیعه گذاشته و مخصوص زن است، همراه با ایمان عمیق، همراه با استقرار ناشی از اتکال به خداوند، و همراه با عفت و پاکدامنی که فضای پیرامون او را نورانیت می‌بخشد، می‌تواند در جامعه یک نقش استثنایی ایفا کند. هیچ مردی قادر به ایفای چنین نقشی نیست. مثل کوه استواری از ایمان، در عین حال مثل چشمه جوشانی از عاطفه و محبت و احساسات زنانه، تشنگان و محتاجان نوازش را از چشمه صبر و حوصله و عاطفه خود سیراب می‌کند». بنابراین لازم است ظرفیت فعالان و مجموعه‌های توانای زنان در جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی به سوی اولویت‌های مهم‌تر سوق یابد. باید با رفع خلأ تمرکز بیش از حد بر مسائلی که ارتباط مستقیمی با آسیب‌های اجتماعی ندارند؛ از ظرفیت‌های جریان‌سازی، تبلیغ و توانمندسازی زنان آسیب‌پذیر و اقشار غیرانقلابی و غیرمذهبی در راستای افزایش اثرگذاری فرهنگی و اجتماعی زنان مسلمان انقلابی و گسترش ایده‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی، نهایت بهره‌برداری را داشته باشیم.

با توجه به آسیب‌پذیری بالای زنان در ناهنجاری‌های اجتماعی؛ مناسب است با **سازماندهی و هدایت مجموعه‌های فرهنگی زنانه** که مخاطب آنها زنان جامعه می‌باشند، برای فعالیت حول موضوع خانواده و رفع آسیب‌های مرتبط با زنان و با استفاده از ظرفیت ویژه جلسات، محافل و نشست‌های زنانه اقدامی نمود. آمار فزاینده دختران تحصیل کرده در شرایط کنونی، یک تهدید است که موجب گرایش تعداد قابل توجهی از این دختران به سوی فرهنگ غربی و سبک زندگی نامناسب شده است. حال آن‌که بایست این تهدید را مرتفع و در صورت امکان به فرصت بدل نمود. هم‌چنان که فاطمه بهرامی در مقاله علمی‌پژوهشی «رشد تحصیلات زنان در ایران به عنوان الگویی از زنان مسلمان» بیان می‌دارد: «برخی تصور می‌کنند که تحصیلات زن حتماً باید به شاغل بودن او ختم شود؛ اما باید به این نکته توجه شود که حتی اگر یک زن تحصیل کرده، شغلی در جامعه نداشته باشد، باز هم بازده فرهنگی-اقتصادی دارد زیرا دانش او در محیط خانواده و تربیت فرزندان به کار گرفته می‌شود». همکاری و ارتباط‌گیری با تشکل‌های دانشجویی هم‌سو مانند بسیج دانشجویی، جامعه اسلامی دانشجویان، انجمن اسلامی دانشجویان مستقل و جنبش عدالت‌خواه دانشجویی در راستای این برنامه‌ها مفید خواهد بود. با این حال، ظرفیت بانوان انقلابی نه فقط در دانشگاه‌ها بلکه در محافل خانوادگی، دوستانه و تشکل‌های فرهنگی نیز باید بر این امر تمرکز یابد که تسهیل در ازدواج دختران جوان و تغییر دیدگاه‌هایی که ازدواج را به پس از تحصیلات مقدماتی و عالیّه موکول می‌کند، مد نظر قرار گیرد.

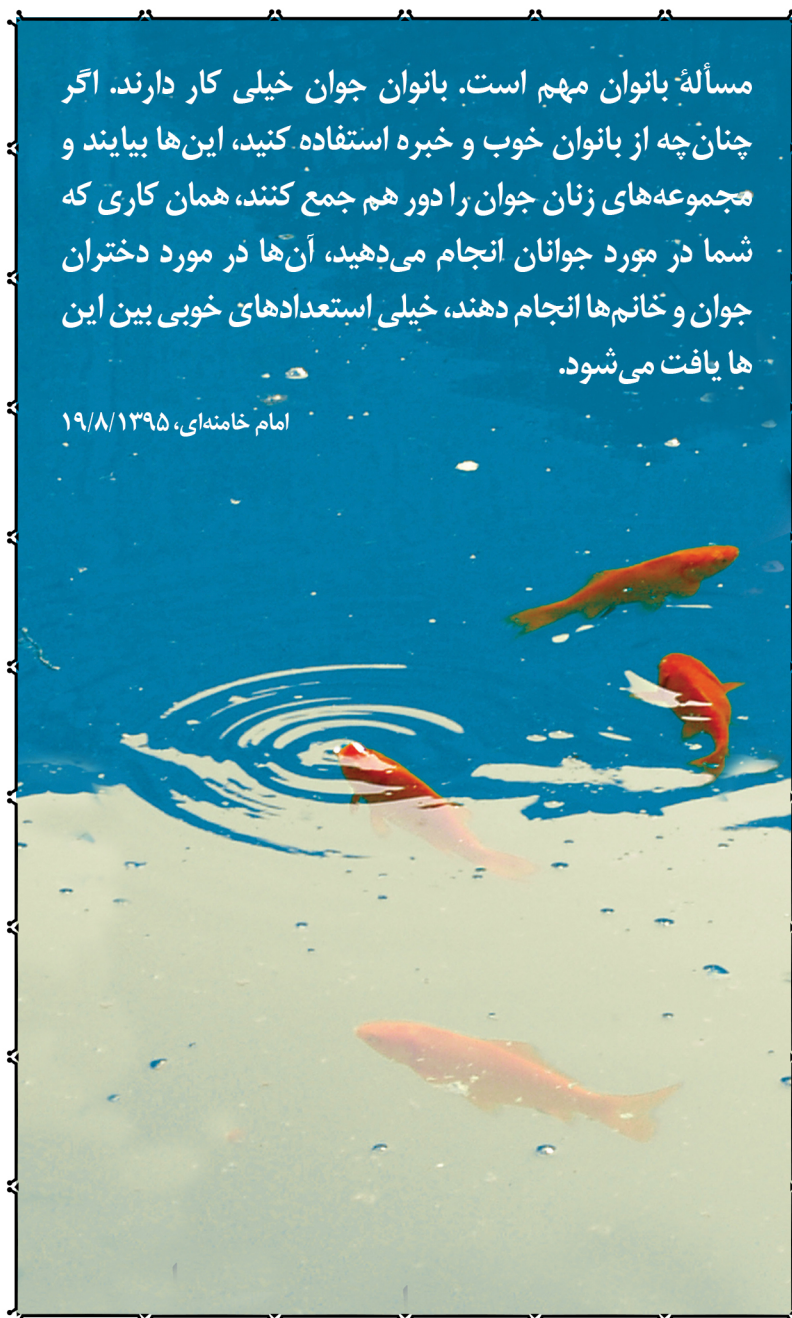
نکته دیگری که در این گزارش به آن اشاره شد، تعداد بالای مجموعه‌های فرهنگی فعال در زمینه قرآنی است. این در شرایطی که باعث غفلت از مسائل اجتماعی و مردمی و نوعی درون‌گرایی و انزوای فعالان زن شود، یک خلأ است ولی همین مسأله با توجه به تعداد زنان مشارکت‌جو در جلسات قرآنی، می‌تواند یک فرصت باشد. بدان معنا که برای **سازماندهی و هدایت مجموعه‌های قرآنی به سوی فعالیت‌های اجتماعی تر** می‌بایست مسئولان ذی‌ربط با ساختار تشکل‌های قرآنی و اهداف و ایده‌های آنها آشنایی لازم را داشته باشد. این مجموعه‌ها می‌توانند با برگزاری جلسات هم‌اندیشی و نشست‌های مشاورتی با حضور کارشناسان مبرز جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی به تعدیل این وضعیت کمک نمایند.

ظرفیت مهم دیگر، بررسی علاقه‌مندی‌های زنان فعال فرهنگی است. میزان علاقه‌مندی به دو موضوع «صنایع فرهنگی» و «کتاب و ادبیات» از نکات قابل توجه است. زیرا این دو حوزه از مواردی هستند که زنان می‌توانند بدون حضور فیزیکی در خارج از منزل که موجب دوری از فعالیت و اولویت اصلی یعنی مادری و خانه‌داری است، به فعالیت‌های فرهنگی مولد و سودآور که نه فقط ارزش فرهنگی بلکه ثمره مادی نیز در پی دارد، بپردازند. **تقویت توان‌مندی زنان در عرصه‌های نویسندگی، پژوهشی و هنرهای زنانه مانند صنایع دستی** باید یکی از راهکارهای اصلی جبهه

فرهنگی انقلاب اسلامی باشد. بدان امید که فعالیت فرهنگی سالم و متناسب با نقش اصلی زنان در کانون خانواده، ترویج و به عنوان يك الگوی مناسب در میان زنان، پذیرفته شود.

مسأله بانوان مهم است. بانوان جوان خیلی کار دارند. اگر چنانچه از بانوان خوب و خبره استفاده کنید، اینها بیایند و مجموعه‌های زنان جوان را دور هم جمع کنند، همان کاری که شما در مورد جوانان انجام می‌دهید، آن‌ها در مورد دختران جوان و خانم‌ها انجام دهند، خیلی استعدادهای خوبی بین این‌ها یافت می‌شود.

امام خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۸/۱۹

بنیاد فرهنگی خاتم‌الوصیاء علیه‌السلام
دفتر شناسایی